

A POLGÁR

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára:		Főmunkatárs:	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egy évre	240.000 korona	VÁZSONYI VILMOS	Budapest, VII. ker., Aréna út 80. sz.
Félévre	120.000 korona	Felelős szerkesztő: CSERGŐ HUGÓ	Telefón: József 55-71
Negyedévre	60.000 korona		Megjelenik minden szombaton

Tekintély és presztizs

Irta: VÁMBÉRY RUSZTEM

Önéletrajzában *Herbert Spencer* a tekintélytisztelet hiányát, mint pályafutásának és sikerének egyik jellemző vonását emeli ki. Már tizenhároméves korában kétségbevonta a tehetetlenség doktrínáját *Arnott* fizikájában és a bátorság, amellyel a mások véleményétől eltérő nézeteinek következményeit állta, nagyban hozzájárult bölesészeti kutatásainak eredményességéhez. De a 19. század nagy gondolkodójának példája nem alkalmas az általánosításra. Ha a sebész műtét közben nem is érezhet könnyörületosséget, ha az ihletett költőt fel is mentjük a nyárspolgári erények alól, a szívtelesség és az erkölestelenség mégsem biztosítja a társadalom békés fennállását. Központi erő nélkül sem a természetben, sem az emberi társadalomban nincs szervezet és az emberi nem nyártermészete megkívánja, hogy emberek és intézmények tisztelete mint fékező és szabályozó erő teremtsen rendet az egyéni ösztönök széthúzó kaoszában.

Nemesak nálunk, de világszerte hangzik fel a háború óta a panasz, hogy megrendültek a tekintélyek, aminek okát kezdetleges koponyák holmi titokzatos destruktív erők céltudatos munkájában vélték felismerni. Valójában az ok sokkal szembeszökőbb. „*Tekintélyek*” voltak a háború mozgatói, „*tekintélyek*” kötötték meg a gyilkos békét és így érthető, hogy a háborút követő felfordulásoknak elsősorban a tekintélyek estek áldozatul. *Le Roi est mort, vive le Roi* — a tekintély meghalt, éljen a tekintély — ez a válasz, amelyet a politika esoadaktorai a sajtó sebeit panaszoló társadalomnak adnak. Helyre kell állítani a tekintélyeket s minden rendben lesz. Európaszerte diktaturák burjánzanak fel, amelyek a tekintély legősibb forrására: a *megfélemlítésre* hivatkozva igénylik a tekintély esalhatatlanságát, követelik számára a tiszteletet. *Nem az önkéntes lelki adakozás filléreiből gyűjtik a tekintély tőkétjét, hanem a fizikai erő jogán sajátítják ki.* Igaz ugyan, hogy a tisztelet igéjének épp úgy niues parancsoló módja, mint a szeretetének, de a tekintély pretendensei bíznak a hatalom szuggesztív erejében. Ez a feltevés azonban tévedésen alapszik, mert a hatalom, a siker, az imponáló fellépés, a nagyképűség és ehhez hasonló lelki motívumok *csak presztizst és nem tekintélyt* teremtenek.

Tekintély és presztizs úgy viszonylanak egymáshoz, mint a tartalom és a forma, az arany és annak fénye, az érték és az ár, a valóság és alátság. Egy magyar és egy francia szociológus: *Leopold Lajos* és *Gustave Le Bon* egyetértőleg a presztizsben azt az uralmat látják, amelyet valamely egyéniség, vagy eszme a *kritika kizárásával* gyakorol. Forrása épp úgy lehet a név, rang, vagy gazdagság, mint a katona egyenruhája, vagy a papi reverenda. Ezzel szemben a tekintély annak *racionalis* ítéletén alapszik, aki a tekintélyt elismeri, mert reális értékét felismeri és méltányolni képes. *Vierkannt* klasszikus meghatározása szerint: „*Autorität lebt im Prestige schwebt über den Menschen*”.

Amily értéket jelent az egyik, épp oly veszedelmet rejt magában a másik a társadalom számára. *Minél nagyobbak valamely társadalomban az osztálykülönbségek, annál nagyobb tere nyílik a presztizsnek,* annál inkább sikerül az uralmat gyakorolni a hiányos ítélőképességű tömegeket és tömegembereket a *tekintély-látszat* előtt meghódításra bírni. Jellemző példája ennek a varázs, amellyel a nagyképűség nálunk s más osztályállamokban hat. *Ünct, fontoskodó fellépés, amellyel a politikus, orvos vagy ügyvéd narkotizálja választóját vagy páciensét, a hang, amelyen a hivatalnok a félre rászól, a nemesi címer, a professzori cím, vagy a kormányfőtanácsosság, amely társadalmi pozíciót biztosít: mindmegannyi presztizsmegnyilvánulás — a tekintély rovására.* Ha a presztizs a tekintéllyel kerül szembe, rendszerint az előbbi győz a versenyben, mint ahogy a városba ránduló paraszt két üzlet közül abban vásárol, amelynek kirakata esabitóbb.

Hogy a tekintély és a presztizs összetévesztése minő veszélyvel járhat, annak a *frankpör* adta szomorú tanujelét. *Egy tizenkétgáz hercegi korona és egy magasrangú, de alacsony intelligenciájú hivatalnok presztizse elegendő volt, hogy kifogástalan erkölcsi képzetekkel bíró tisztességes embereket a század legnagyobb ostobasága számára megnyerjenek.* Sőt a bankszakértők szükségesnek látták, hogy tanulmányutat mimeljenek, mert ennek presztizse nélkül nem mertek a hercegi presztizszel szemben a terv képtelenségére rámutatni. Elég volt „*magasabb körökre*” hivatkozni, „*hazafias célokat*” emlegetni, hogy egy esomó ember *önmagát és hazáját*

oly veszedelembé döntse, amely a legjobb esetben is csak kudarcra végződhetett. *Vajjon lehetséges lett volna ez, ha a presztizs bódulata nem diadalmaskodik a józan iudiciumon?* Ha a társadalmi képzeteket felelősségre lehetne vonni, úgy ebben az ügyben a presztizsnek, mint elsőrendű terheltnek kellene a vádlottak padján ülni.

Hozzá tartozik a presztizs hasznélvezőinek természetrajzához, hogy *nyomban tekintélyrombolást emlegetnek, mihelyt valaki rámutat, hogy a Gessler-kalap mögött nincsen fej.* Pedig a tekintélynek éppen az ismertetőjele, hogy minden kritikát elbír, sőt éppen a bírálattal, amely erejét növeli. *Bismarck* tekintélyének mitsem ártottak az ultramontánok ócsárlásai, *Deák Ferenc* tekintélyén nem ütött csorbát a szélsőbal támadása, *Tisza Kálmán* nem kereste a bíróságnál beesületét, ha elvtelenséggel gyanúsították, *Petőfi* és *Ady* épúgy túlélték kortársaik kiesinyes piszkolódását, mint ahogy *Bernard Shaw* nevének fényét a legkíméletlenebb kritikának sem sikerült elhomályosítani. *Igazi tekintélyt nem lehet lerombolni s épp ezért nem is lehet helyreállítani.* Sem szépszóval, sem kényszerrel, mert a tekintély magától terem.

Azok a tekintélyek, amelyek a háborúban összeomlottak, azért omlottak össze, mert a világégés fényében kitűnt, hogy nem voltak tekintélyek. Pompás táborkoki egyenruhák presztizse foszlott le jelentéktelen embekekről, akik nem voltak hadvezérek, államférfiak presztizse kopott el, mert kiderült, hogy nélkülözték az államférfiúi tekintély leglényegesebb tartalmát: az előrelátó bölcsességet. *Emil Ludwig*-nak Vilmos császárról szóló könyve a cáfolhatatlan adatok halmazával illusztrálja, hogy a kritikátlan német tömegek bálványának presztizse minő agyaglábakon pihent. Nemesak uralkodók és miniszterek, politikusok és szolgabírák, tudósok és művészek, hanem az intézmények és a gondolatok, a jogi, erkölcsi és vallási képzetek tekintélye is ugyanily törvényeket ural. Visszfényük: a presztizs nem bírja ki az idők viharzását, ha nincs mögöttük a valóságnak sugárzó fényforrása. Igenis, helyre kell állítani a tekintélyeket, de *nem a kényszer parancsszavával,* mert ez hiú igyekezet, hanem *az értékek termelésével és a tömegek ítélőképességének fokozásával.* Mesterséges eszközökkel, a tekintély elvének hirdetésével csak a presztizs éterbódulatába lehet szédíteni a társadalom szuggesztibilisabb részét, de *a tekintélyek csak önmagukat állíthatják helyre.*

Ha a *hatóság* kötelességének lelkiismeretes teljesítésében hűséges sáfára a polgárság érdekeinek, a polgárság önként rójjá le a tekintély adóját, ha a *politikus* önzetlenséggel és jellemzilárdsággal szolgálja a legszélesebb néprétegek jólétét, tekintélyét hiába próbálják irigyek megtépázni, ha a *tudós* az igazságnak elfogulatlan kutatásaival adja tanujelét hivatottságá-

nak, az *író* és a *költő* bátor szóval hirdeti, amit az ihlet ajkára ad, nincs szüksége címekre és kitüntetésekre, vagy az elismerés egyéb mondva csinált külsőségeire, hogy tekintélyét elismerjék. Mert igaz ugyan, hogy a tömegek mindenkor készek, hogy magukcsinálta bálványaikat összezúzzák, de még nagyobb bennük a készség, hogy a tekintélyeket tiszteljék. *A tekintélyt nem kell, a presztizst nem érdemes megvédeni.*

Pesthy és Vázsonyi

Pesthy Pál igazságügyminiszter úr hangosan gondolkodott, majd azt mondhatnók: az ország színe előtt, a parlament előtt, egy hatalmas nyilvánosság előtt gondolkodott. „Ha megindíthatónak találnám az eljárást a cikk alapján, úgy a baloldaltól azt a vádat emelhetnék, hogy a bíróságnak akarok kedvezni; ha kijelenteném, hogy nem indítom meg az eljárást, a másik oldalról kapnék támadást.” Ilyen alternatívák körülbelül elkerülhetetlenek minden politikus gondolkodásában — az alternatívának e feltárása azonban legalább is szokatlan és *Deák Ferenc*, *Horráth Boldizsár*, *Szilágyi Dezső* vagy *Plósz Sándor*, akik pedig politikusoknak is voltak akkorák, mint jogászoknak, a gondolatmenetnek ilyen processzusába, hogy ne mondjuk: kulisszatitkába és döntő elhatározásoknak ilyen belső logikai előkészületi megfontolásaiba valószínűleg nem engedtek volna bepillantást.

Azt mondta a miniszter úr, hogy *Vázsonyi* cikke fölött, melyről most nem akarunk külön szólni, majd csak akkor lehet dönten, ha a bírósági tárgyalás véget ért. *De ha csak akkor lehet dönten, akkor nyilatkozni sem lehet előbb,* — különösen az igazságügyminiszteri székéből.

Szigorúan jogászilag különben az sem áll meg, hogy a cikkben, a cikk fölött csak akkor lehetne dönten, ha a frankügy bírósági tárgyalása véget ért. *Vagy, vagy.* A két ügynek, minden politikai vagy kronológiai szövődéme mellett sines igazságszolgáltatásilag közös érintkező pontja. Eszünk ágában sines feltételezni, hogy itt egy *Damoklesz-kard árnyékát* lebegtetik *Vázsonyi* fölött — igazán hiába is lebegtetnének — ez a határidős formulázás azonban senmiesetre sem mondható túlságosan szerencésnek. Egyébként ez a határidő, valljuk be, sokkal rövidebb, mint az a határidő, amelynek lejártával majd az igazságügyminiszter nagyságáról döntenek. A Bethlen-kormány igazságügyminisztere bizonyos iróniával szolt multbeli hivatali elődjének nagyságáról, amire *Rassay Károly* igen helyesen fel is csattant, hogy: *bizzuk a történelemre, hogy az igazságügyminiszterek nagysága fölött döntsön.* Azt hisszük, ennek a választott bírónak döntésébe a Bethlen-kormány igazságügyminisztere is belenyugodhatik — elfogultsági kifogást ellene még kevésbé lehet tenni, mint a nemzetgyűlés többsége ellen, amelynek ítélete alá oly előzékenyen bizta *Pesthy* Pál a *Vázsonyi* magatartásának, a magatartás hazafiságának megítélését.

Beékelődhetne még egy másik fórum, a közvélemény, amelyre szintén apellált *Pesthy* Pál, amely fórumnak óriási előnye, hogy az ügyek itt nem húzódnak, ennek a fórumnak az ítélete szinte rögtönítélő bíraskodás, ez a fórum, a közvélemény, nem alkalmazkodik pártokhoz, mert ő maga a legnagyobb párt, nem indul a többség után, mert ő a többség és ez előtt a közvélemény előtt már rég *res judicata* az, hogy *Vázsonyi* minden lépését a frankügyben a legtisztább és legragyogóbb hazafiság vezeti... persze nem az a hazafiság, amelyre a frankhamisítók hivatkoznak, hanem a komoly emberek komoly és felelősségteljes hazafisága.

Dr. BURSICS ZOLTÁN, ÜGYVÉD JOGI SZEMINÁRIUMA

Berlini-tér 3 (Westend-ház). Előkészít az összes jogi, közgazdasági, ügyvédi vizsgákra. Jegyzetbérlet. Tanácskozás

Haláltánc a Vezuv krátere körül

Irta: FÁBIÁN BÉLA

Kegyetlenül szomorú, kegyetlenül sivár a kép, amelyet a nemzetgyűlés költségvetési vitája mutatott. Állami költségvetés... Az ország élete, jövője tükröződik vissza benne — kétségbeesetten. Schol semmi koncepció. Elmaradt a békében szokásos nagy miniszterelnöki expoé. A miniszterek tárcája során siváran adta visszhangját a magyar élet. Ha most, mikor a tárcák javarésze már átment a nemzetgyűlés retorikáján, visszagondolunk az eddigi vitára és kérdezzük, miért az érdeklődés csekély mértéke, miért ez a kegyetlen semmi, ami az egész költségvetési vitában tángott, a feleket csak az, hogy: *földrengéses talajra építeni nem lehet. Halálkőre járja itt a Vezuv krátere körül.*

Napsütéses, gyönyörű tájak a völgyben, emberi kultúrkéz szenderítő munkája, de a Vezuv krátere körül csak szürke láva, legfőkébb néhol egy órház, vagy valamely vakmerő ember kunyhója. Ha nem rengene a föld, ha nem füstölné a Vezuv, ha a mélységből időnként előtörő moraj nem figyelmeztetné az embert: vigyázz! talán itt épülnének a világ legfenségesebb nyaralói, leggyönyörűbb színházai, mint egykoron a régi Róma idején, mikor még nem füstölgött a Vezuv. Ma hol az a bátor álmodozó, ki terveket mészkeszne kovacsolni a Vezuv morajló krátere körül?

A mi költségvetési vitánk mélységéből is állandóan felhangzott a moraj és fenyegető dübörgés erősbödött néha. *Vass József* panaszkodása a szomorú népjólétról, amely pénz híján népnymort jelent, *Rakovszky Iván* megdöbbentő beszéde a *titkos társaságok* létének megindokolásáról... már igazán vezuvi dübörgés. Eddig nem igen ismerték be, hogy vannak

titkos társaságok, ha néha beismerték, megígérték, hogy eljárnak ellenük, *ma már létüket meg is indokolják* és ha az eskü iránt érdeklődnek és az iránt, vajjon közhivatalnokok letehetik-e azt? — a válasz: letehetik, csak ne legyen ellentétben a hivatali esküvel.

Reng a föld. A magyar életet elől a belső harc és a földalatti ország esatornáiból felszínre törekvő külön szervezeteket most már a teória is „indokolja”. Közben az emberek éjszakánként a Margithídon lesik a „napos” öngyilkost, nagy vállalatok, kis vállalatok, nagy boltok, kis boltok, ügyvéd, orvos, mérnök mennek egymás után tönkre, pusztul minden. A hivatalnokokat elboesájtják, a lakásokat felszabadítják, az adókat emelik, a kereseti lehetőségeket a túlságos állami beavatkozással tönkreteszik, megy, megy, minden a semmi felé.

És minden mellékes. Nem fontos, hogy miként pusztul az ország, hogyan szűnik meg a munkaalkalom, hogyan lesz napról-napra kevesebb a kenyér és napról-napra több a kenyérért küszködő, tülekedő ember. Nem fontos, mit gondol a külföld, nem fontos, hogy bankjaink nem kapnak hosszulejratú kölcsönöket, nem fontos, hogy itt most rettenetes súllyal nehezedik az országra a hitelélet megbénítása, nem fontos semmi, semmi, csak hogy ők nyugodtan, zavar nélkül élhessenek és maradhassanak. A nagy enerváltság fájdalmas érzése, a tehetetlenség, argumentáló szónak, kétségbeesett jajkiáltásnak hiábavalósága sir ki az egész költségvetési vitából és ha az unottság halálos esendjét néha fölveri az elkeseredés vihara is: a viharnek itt már nincs tisztító ereje, hanem csak újabb pusztítást művelő hatása...

TÁRCA

Vérmező

Martinovics kivégzésének 110-ik évfordulójára, 1905. május 20.

írta: BENEDEK JÁNOS †

*Halljátok az ágyúk döngő moraját?
Golyók füttyölését a kék légen át?
Okádja a látát a gyorstüzelő,
A harci robajtól megreng a mező.
Röpked diadallal a kétszínű zászló,
Harsog riadallal a büszke vezényszó:
S míg a néphimnusz akkordjai zúgnak:
Hódol a tábor illőn a Hadúrnak.*

*S hogy ne legyen hiánya semmi se,
Hadjáték közben szól a szentmise.
Diszben a főpap, rongyban a népség
Könyörgi a szentlélek küldetését:
Aldása szálljon, most és mindörökre,
Az emberirtó, gyilkos fegyverekre:
Hogy tudjanak majd mérszázolni szépen
Császári szóra a Jézus nevében.*

*S ott áll a nép, az istenverte nép,
Báméskodó, kíváncsi csöcselék:
Gyönyörködik, akár a bamba gyermek,
Tapsolni készen mindig a sikernek.*

*Szemét vakítja a hatalmi fény,
Mely ott ragyog a szuronyok hegyén;
S imádva ciltár és trón bitorát,
Felejtí balgán önnön-nyomorát.*

*Leszáll az est, elesöndesül a táj,
Alkonybitorban a királyi vár;
Leáldozó nap véres koronája
S vértanuk vére vet visszfényt redja.
Vijjognak fenn kóválygva a sasok.
A vérmezőn halk fuvalom susog:
Mintha nem is az éjnek barna szárnya,
A vérmezőn a multak árnya szállna.*

*Mint, hogyha olykor, titkos éjjelen
Zsongás támadna halkán, hirtelen.
A népszabadság véres hősei,
Visszajárnának ott kísérteni.
Kezükbé tartják a lehullt fejet.
Szemökben izzó, lángzó gyűlölet.
Ajkaikon szörnnyű, bár néma vád...
Oh, árva nép, ha azt meghallanád!*

*Megérted-e a vértanuk szavát,
Mely feléd tör a néma siron át?
Széttéped-e már annyi láncodat,
Átok gyanánt, amely reád szakadt.
Virul-e szabadság büszke fája?
Tengernyi vér méltán omolt-e rája?
Eszméidet hadd teljesedni lássuk:
Győzelmében legyen feltámadásuk!*

A HÉT MARGÓJÁRA

A VÁDBESZÉD. Elhangzott a nagy vádbeszéd, helyesebben: a nagy védőbeszéd, vagy ha úgy tetszik: a vádolva védő és védve vádoló nagy beszéd, amely azonban, a védelmen túlszárnyalva, egyenesen fölmentő beszéddé magasztosul, amikor nem a vádlottak padján ülő vádlottokról, hanem Bethlen István grófról kell nyilatkoznia. A kormánypárti többség többségi szavazata után most a kormány ügyésze is bizalmat szavazott a miniszterelnöknek. A kormány ügyészevel szinte versenyre kelt az igazságügyminiszter, aki ugyanez sietett a nyilvánosság számára kijelenteni, hogy a franküggy főtárgyalása minden kérdést tisztázott, és hogy az ügy ezzel politikailag is be van fejezve. Sietve sietett nyilatkozni a kormány külön jogásza, Rubinek István is, hogy a főtárgyalás teljesen tisztázta Bethlen Istvánt. Nemes versenyben így vetekeznek egymással a kormány igazságügyminisztere, a kormány ügyésze és a kormány jogásza. Beszélhetnek szóval, nyilatkozhatnak írásban. Az ilyen beszédtől még a nemzetgyűlés üléstermében sem vonja meg az elnök a szót, az ilyen irást nem fenyegeti se sajtópör, se betiltás. És ha Bulissa efféle írásokkal terhelten próbálna konstantinápolyi vagy párizsi repülőgépre szállni, bajosan tartóztatná föl, holmi tévedési alapon. Igazságügyminiszteri, főügyészi, kormányjogászi argumentumokkal szemben bőven föl lehetne ugyan sorakoztatni az ellenargumentumok tömegét és ezekből le lehetne vonni egy másik megállapítást, ez azonban bajosan számolhatna a szólásszabadság és sajtószabadság ama biztosítékaira, amelyeket a kormány védelmezői élveznek. Ellenkező véleményt nyilvánítani, természetesen szintén csak a bírósági főtárgyalás anyaga alapján lehetne, de ennek az anyagnak ebből a szempontból való csoportosítása — a legújabb közjogi és sajtójogi megállapítás szerint — már kritikát jelent a bírósági eljárásról, kritikát, amiért a Házban is meg kell vonni a szót, és amiért az a sajtó, amely azt gyakorolni akarja, csak úgy kerülheti el a hatósági szövegrovást, ha inkább maga vonja meg magától a szót.

CÍMZETT NEM FOGADJA EL... Vázsonyi nem fogadhatja el Hegedüs Loránt levelét, melyet a „Neue Freie Presse” közép-európai nyilvánossága előtt ő hozzá címzett, mert kiderült, hogy a levél nem neki szólt, hanem Bethlen Istvánnak. Hegedüs Lóránt elmondja, hogy Windischgrätz herceg már angol csekket is próbált hamisítani; Hegedüs Lóránt elmondja, hogy a herceg miniszteri ügykezelésében is szabálytalanságot látott; Hegedüs Loránt elmondja, hogy a herceg igazi Fatia Negra-szerű jelenség. Mindezek után pedig azt mondja Hegedüs Loránt, hogy Vázsonyit a herceg vezette félre. Nem értjük. Hiszen nem Vázsonyi volt az, aki Windischgrätzet gentleman-nek deklarálta, hanem — Bethlen István, Gentleman-nek, aki Hegedüs Lóránt szerint angol csekket próbált hamisítani, gentleman-nek, akinek miniszteri ügykezelése is szabálytalan volt, Hegedüs Lóránt szerint, gentleman-nek, aki — Fatia Negra. Itt valahol egy nagy ellentmondás van, egy nagy kontroverzia a Hegedüs Loránt adataiban és a Hegedüs Lóránt konklúzióiban. Volt pénzügyminiszterünk, bár nobiles és baráti hangon, támadja Vázsonyit és Bethlen támogatására hív föl mindeneket, adatai azonban, amelyeket felsorol, ép Bethlen ellen szólnak, mert nem Vázsonyi volt az, akit a herceg félrevezetett, nem Vázsonyi volt az, akit, mint mondani szokás, „régi nemességének épségben tartása mellett” gentleman-nek deklarálta a Hegedüs Lóránt csekkhamisítóját, miniszteri szabálytalankodóját, Fatia Negra-ját. Hegedüs Lóránt eltévedt a címzésben, ahogy pénzügyi politikájának megghiúsulását is csak annak köszönheti, hogy eltévedt a címzésben, mert ez a politika igen jó lett

vólna, csak ép hogy sem... a kurzusban, a kurzus mellett, a kurzus által és a kurzus címén. Azóta, hogy a miniszteri székből távozott, Hegedüs finom és elmes iróniával szögezte le a kurzuspolitikának miniszterkorában és azóta is tapasztalt visszasságait, abszurdumait, képtelenségeit, kontroverziáit, babonáit, tévedéseit... Csak arról az egyről feledkezett meg mindig, hogy a kormány elnöke akkor is, azóta is: Bethlen István. Amit a kurzusnak mond Hegedüs Lóránt, azt esetleg nyugodtan címezheti Bethlen nevére, ami azonban Bethlennek szól, nem címezheti — Vázsonyi nevére.

„TILTSD BE!” Szem előtt fogja tehát tartani Rakovszky belügyminiszter úr a „Világ” dolgában a szó-kök szempontjait. Bizonyára azt hiszed, hogy a sajtószabadság szempontjait s ama szónokok szempontjait, akik a sajtószabadságot reklamálták a belügyminiszter úrtól. Nem, Rakovszky Iván a... Petrovác Gyula szempontjait fogja szem előtt tartani. Petrovác Gyula tartóoszlopa a Wolff-párt boltívécinek s számára a gyönyörök kútféje, hogy a „Világ” be van tiltva. Azt a fajta sajtópolitikát képviselnék ezek az urak, amely elnök nem is egyszakaszos, hanem egy kétszavas sajtótörvény ideálja lebeg: „tiltsd be!” Napoleonnak volt egy rendőrminisztere, aki felállította a „Közvélemény Hivatalát”, az újságokat lassan betiltotta, az uralkodó politika áramlásait kikialtotta nemzeti politikának, amellyel szemben minden ellenvélemény természetesen veszedelmes nemzetietlenség volt s a „Közvélemény Hivatalát”-ra bízta, hogy teremtse, pótoljon és korrigáljon: közönséget, véleményt és közvéleményt. A Petrovácék pártjának elképzelése szerint most is ez volna a sajtópolitika tökélye, ami természetesen nem zárja ki, hogy a sajtószabadság lelkes híveinek vallják magukat, finoman disztinguálva, a régi formula szerint, sajtószabadság és sajtószabadoság közt, ami gyakorlatban természetesen azt jelenti, hogy az én véleményem: szabad, a tied azonban csak: szabados. Sajtószabadságot az én véleményemnek, — betiltást: az ellenvéleménynek!...

HIR GYÖRGY. Most egyszerre kiderült, hogy Hir György alapjában véve milyen kis ember, hogy milyen üzletei voltak, hogy értelmi képességei meg sem közelítik Anatole France-ét és hogy Bismarck nagyobb államférfi volt, mint az adonyi aranyember. Ha így folytatódik, holnapra talán az is kiderül, hogy már tegnap sem, már 1922-ben sem, már 1920-ban sem numerált, hogy a kurzusnak semmi köze sem volt hozzá, hogy nem szövődött róla a kurzuspolitika őskorában egy egész mese- és mondavilág, hogy nem volt pénztáros, vagy kicsoda Nyugatmagyarországon, hogy nem is volt tagja az egységspártnak és nem is volt tagja a fajvédőpártnak. „Fortuna szeréken okosan ülj” — mondja a régi költő —, ez a szegény Hir György, akit a kurzusdemagógia kilődított és fellődított a maga régi kis világának nyugalmából, nem ült valami nagyon ügyesen azon a székeren, amelyről, míg a nagypolitika zürzavaros világán rohamt vele keresztül, lehullt minden útipoggyásza, az egészségétől a vagyonáig, és most ott fekszik a kerek alatt, ami még kisebb baj számára, mint az, hogy ott fekszik a Rókus kórházbeli ágyon s egy pillanatra körülötte zsúfolódott fel az egész szédítő nagy bűnpör. Depresszáltan, letörve hevert ott a szerencsétlen ember, előbb rabja, majd: balekja, aztán áldozata a kurzusdemagógiának, — talán valahogy úgy érezte, hogy ő most sem kevesebb, mint amikor képviselővé, politikussá dődelgette a kurzusdemagógia, amelynek szüksége volt rá s amelyben rögtön végbemegy az átértékelési folyamat azzal szemben, aki kidőlt, elesett, összeomlott. Amit ma elmondanak róla, azt, legalább jórészt, tudták, mikor egységspárti programmal képviselő lett — ami ma igaz, igaz volt akkor is, de úgy látszik, csak azóta lett kompromittáló.

A lengyel forradalom tanulságai

Írta: Dr. NAGY LAJOS

Az eddigi hírek szerint a baloldal forradalma teljes sikert aratott Lengyelországban. Haller tábornok a sziléziai csapatokkal ugyan még nem hódolt be Pilsudszkinak, de valószínűnek tartjuk, hogy mire e sorok az olvasó elé kerülnek, már Sziléziában is teljes lesz a rend és sem Haller, sem Korfanty nem fog többé Sziléziának Lengyelországtól való elszakítására gondolni. Meglepetések ugyan nincsenek kizárva, de minden jel arra vall, hogy a lengyel nép megelégedte a jobboldali uralmat és az igazi demokráciát hirdető politikusok vezetése alatt békés termelő munkával akarja rendbehozni az ország ügyeit. Bárhogy forduljanak is azonban a dolgok Lengyelországban, néhány tanulság feltétlenül levonható az ottani eseményekből és nagyon kívánatos lenne, ha ezeket a tanulságokat az európai reakció politikusai is megszívlelnék.

Lengyelország a világháborút politikailag megnyerte. Ha a lengyel nép sorsának intézői a háború után a demokratikus belpolitika és a békés külpolitika útját választották volna, Lengyelország gazdasági téren is megnyerhette volna a háborút. A helyzet azonban másképpen alakult. A fiatal lengyel köztársaság kifelé imperialista politikát követett, a belpolitika mezőin pedig olyan reakciós törekvések jutottak túlsúlyra, amelyekkel a legreakciósabb magyar politikusok is csak alig tudtak lépést tartani. Lengyelországnak azonban nagyobb szerencséje volt, mint Magyarországnak: voltak külpolitikusai, akik felismerték, hogy a reakciós belpolitika mennyit árthat az országnak a külföld előtt és ezek a külpolitikai szempontok bírták rá például Skrzyński és Grabszky, hogy megakadályozzák a zsidók részére adott különböző koncesszióknak a hadirokkantak javára való elkövetését. A lengyel külpolitikusok helyes érzéssel felismerték, hogy a reakció ezzel a jogfosztó lépéssel tulajdonképpen nem a hadirokkantakon akar segíteni, hanem a szerzett jogok rovására saját párthíveit akarja jól kereső pozíciókba juttatni.

A lengyel reakciónak ez a terve nem sikerült ugyan, de a külföld nem nagyon bízott ilyen mentalitás láttán a lengyel jogrendben és a külföldnek ez a bizalmatlansága megingotta a zseniális Grabszky által szanált lengyel állami pénzügyeket. A lengyel reakció nemcsak a zsidókkal került szembe, hanem szembekerült a lengyel nép túlnyomó részével, amely fogesikorgatva viselte a drága államháztartás költségeinek fedezésére igazságtalanul és aránytalanul kivett adókat.

A lengyel demokrácia hiába harcolt a drága hadsereg ellen, hiába követelte a közigazgatás egyszerűsítését, a földreform igazságos végrehajtását, igazságos adórendszert, demokratikus belpolitikát és pacifista külpolitikát, hiába kapott helyet a demokrácia néhány képviselője a kormányban, a közigazgatás reakciós apparátusa minden demokratikus törekvést csúfítva tett és a reakció lovagjai attól sem riadtak vissza, hogy a politikát a hadseregbe vigyék és a hadseregben keressenek támaszt a mindinkább öntudatra ébredő közvélemény ellen.

Nem esoda, ha ebben a helyzetben a lengyel nép lelke megérett a forradalomra és különös szerencséje Lengyelországnak, hogy a kirobbanó forradalom Pilsudszkiban olyan vezérré talált, akinek a katonák előtti nagy népszerűsége tette egyedül lehetővé a forradalomnak aránylag vértelen lefolyását.

Más országok is vannak Európában, ahol a politikusok nem ismerik fel az idők komolyságát, nem látják be, hogy reakciós eszközökkel ma már nem lehet sokáig kormányozni egy népet, nem akarják megérteni, hogy antiszemita jelszavak csak ideig-óráig kábitathatják el a közvéleményt, hogy a nép előbb-utóbb felismeri a reakció igazi lényegét és kiábrándul a

hangzatos, de hazug jelszavakból. Más országok is vannak, ahol a reakció elbizakodva üti mellét, mondván, hogy a bíróság a miénk, a hadsereg a miénk. Más országok is vannak, ahol a közigazgatási apparátust egy reakciós kisebbség terrorizálja, ahol a demokrácia le van igázva, ahol a jobboldal nyíltan kacérkodik a diktatúrával.

Jó lenne, ha ezek a reakciós urak megszívlelnék a lengyel tanulságot, ha gondolnának arra, hogy az elnyomás forradalomba kergetheti a népet és ez a forradalom nem mindig olyan vértelen, mint amilyen volt Lengyelországban. Isten óvjon minden országot egy véres forradalomtól, de a forradalmak sokszor dinamikai erővel jönnek és csak akkor kerülhetők el, ha a reakcióban felébred a jobb lelkiismeret. Sokan vannak, akik azt mondják, hogy a reakció lelkiismerete nem ébredhet fel, mert meghalt. Mi reméljük, hogy ez a lelkiismeret nem halt meg, csak alszik.

A gép és az ember

Írta: Színi Gyula

Az ember föltalálta a gépet, amelynek segítségével képességeit szinte a végtelenbe tudja kiterjeszteni. A gép segítségével az ember tud madár lenni, sőt a madárnál is különös repülő lény. Mert ugyan melyik madár tudná megtenni azt a hetvenegyházas utat, ami alatt Amundsen és társai átrepültek az északi sark ismeretlen vidékét? A gép segítségével az ember tud olyan hangokat hallani, amelyek a földgömb másik feléről érkeznek. Maholnap az ember messzelátóereje is meszeszerűvé lesz, mihelyt a távolbalátás úton lévő találmányát végleg tökéletesítik. Meg fog valósulni a régi smaragdköves gyűrű regéje — amely tudvalevőleg Polükrátész király birtokában volt — és amelynek segítségével távoli világba lehetett ellátni és mindent szemügyre venni, ami körülöttünk történik. A gép a legszárnyasabb lónál is vágatásos paripává tette az embert, mert autón vagy motorkerékpáron bámulatosan rövid idő alatt eljuthat mindenüvé.

Mikor az első borkabátos motorbiciklisták elrohantak mellettem, még a háború réme borzongott idegeinkben. De most napról-napra több ember jön zúgva-berregve az úttesten. Ezeknek már csak egy része sportember, egy része ellenben a kellemes sportot a hasznos biznesszel köti össze és üzleti útait is elvégzi børsisakkal. Már nem álom, hogy a jövő orvos, újságírója, kereskedője, ügynöke és egyéb elfoglalt embere motorkerékpáron fogja elvégezni napi útjait.

A gép tehát szinte napról-napra jobban behatol az ember életébe, az életlehetőségeit kiterjeszti és nem nagy fantáziájú ember is maga előtt láthatja a jövő világát, amely a gépeké lesz talán egészen.

Az ember meghódította, uralma alá helyezte a gépet, amely nemesak engedelmeskedik akarátának, hanem gazdája akaratát emberfeletti módon hajtja végre. De a gép nemesak szolgál, hanem úr is. Azt lehet mondani, hogy fordítva is igaz: a gép meghódította, maga alá igázta az embert. Ennek kiáltó bizonyítéka a mindennap véres statisztikája. Nincs nap, hogy ne olvassánk autókatasztrófáról, repülőgépszerencsétlenségről, végzetes motorkerékpár-balesetről. A gép zsarnok úr, aki mindennap megköveteli a maga áldozatait. Még mindig a gyalogjárónak van igazsága; lassan jár, tovább érsz. Achilles és a teknősbéka versenye gyakran azzal végződik, hogy a teknősbéka lassan, de biztosan eléri célját, míg Achilles néha lemarad az úton valami váratlan karó vagy egyéb akadály halálra „nincs tovább”-jánál. A magamfajta gyalogjáró, útfélen botorkáló, esendősen szemlélődő ember néha megbámulja mellettem robogó öngyilkosjelölteket. Igaz azonban, hogy a teknősbéka fejére is eshet le a teigla.

TORZTÜKÖR

Gyerünk a Rókusba!

A Töreky-tanács kiszállt a Rókus-kórházba. Nagyszerű gondolat! Csak hogy tovább kell fejleszteni. A politikai bűnpörököt legokosabb lenne a modern orvostudomány metódusainak igénybevételével tárgyalni. Teszem azt, a következőképpen:

Elnök (a kórágony fekvő vádlothoz): Úljön fel! Mikor mutatkoztak magán először az „epidémia frankiensis“ tünetei?

Vádlott: Sokat érintkeztem Windischgrätz herceggel.

Elnök: Szóval nem örökölt, hanem szerzett baj.

Vádlott: Hát itt feküdnék én most, ha nem szereztem, hanem örököltem volna egy hercegtől?...

Elnök: Miben nyilvánult a betegség?

Vádlott: Állandó lázam volt. Ez az a bizonyos hazafias fölbuzdulás.

Elnök: És mik voltak az egyéb tünetek?

Vádlott: Dudor nőtt az erszényem táján.

Elnök: Ön, ugyebár, az összes titkos társaságtudományok dudora?

Vádlott: Kérem, nem száz percentben, csak negyven percentben.

Elnök: Mikor megkapta a bajt, nem érzett valami szédülést?

Vádlott: De igen. Majd elszedültem, mikor Zadravetz püspök „István gazdá“ról beszélt.

Elnök: A szemén nem érzett valamit?

Vádlott: Kérem, én született rövidlátó vagyok.

Elnök: Ezt a tettei is bizonyítják. Úgy értem, nem káprázott-e a szeme?

Vádlott: Tekintetes Törvénytörés, tessék elképzelni: 30 ezer darab ezerfrankos. Hát még csak ne is káprázzon az ember szeme!...

Elnök: Úgy tudom, a nevezett baj epekő-bántalmakat is okoz. Így van?

Vádlott: Epesz kő-bántalmaim voltak... valami köklisék miatt...

Elnök: Mondja csak, jóindulatú volt az a bizonyos daganata?

Vádlott: Hogy a daganat milyen volt, nem tudom, de a jóindulatról az országos főkapitány úr biztosított.

Elnök: Mikor érzett először ideges szívdobogást?

Vádlott: Amikor Jankoviehot elfogták Hágában.

Elnök: A lélegzetvétel körül nem volt valami baja?

Vádlott: Kérem, mintán jöbän voltam az országos főkapitánnyal, nekem kivételesen meg volt engedve, hogy lélegzetet vegyek.

Elnök: És milyen specialistához fordult a bajával?

Vádlott: Kartografushoz és ciknografushoz.

Elnök: És mit mondtak ezek? Lefektették?

Vádlott: Ellenkezőleg. Állítottak.

Elnök: Hogy értsem ezt? Állították? Hová állították?

Vádlott: Falhoz állítottak.

Elnök: Hogyan? És nem adtak be magának semmit? Nem vett be semmit?

Vádlott: De igen. Nagyon beadtak nekem. De azért én nem vettem be semmit.

Elnök: Ezt nem értem.

Vádlott: Pedig egyszerű. Nem vettem be semmit, mert egyetlen huncut ezerfrankost se tudtam elsütni.

Molnár Jenő

Divatlevél férfiak részére

*Rózsaszínű zefir-inget
Hord az úri gavallér,
Magas a mellény-kivágás,
De alacsony a gallér.
Rózsaszínű szemüvegen
Néz a kormánypárti had, —
Magas adót kell viselni,
Alacsony az nem divat.*

*Ezerféle színes ruhát
Hozott idén a tavasz,
Fekete csak Gömbös inge
És az elve ugyanaz.
Étkezésben zöld a fő-szín,
Talán Bicsérdy miatt, —
S a közéletben is zöld ma
Általában a divat.*

*Hogy erkölcs és izlés terén
Manapság ki hívatott
Előtrni szép hazánkban
A legújabb divatot:
Erre választ a frank-pör
Annak is tán, aki vak: —
Tagadás és kertelés lett
Itt a dzsentlmen-divat.*

Egy kis sajtóhiba

... Az ellenzék felszólította az igazságügyminisztert, fedje föl a frankbotrány legújabb Bulissa-titkait.

Ha nagyúrral eszel egy tálból cseresnyét...

Tegnapelőtt: Hír György, a rettenhetetlen hős. Nyugatmagyarország visszahódítója.

Tegnap: Hír György, a magyar nép egyszerű, derék fia.

Ma: Hír György, a kalandor és szenzáli.

Holnap: Hír György, a nyugatmagyarországi fölkelés rablóvezére.

Holnapután: Hír György, a züllött paraszt.

Majd akkor elhiszem...

— Folyton azt olvasom, hogy Bethlen ezekkel meg azokkal a magyar politikusokkal a titkos társaságokról, Smith főbiztossal pedig a pénzügyi ellenőrzésről tárgyal.

— Na és?...

— Hát kérlek, így nem szünik meg se a titkos társaság, se a pénzügyi ellenőrzés. Én majd csak akkor hiszek Bethlennek, ha a pénzügyi ellenőrzésről a magyar politikusokkal, a titkos társaságokról pedig a főbiztossal tárgyal.

A titkok minisztere

— Ez érdekes! Rakovszky belügyminiszter nem mentették föl a hivatalos titoktartás alól.

— Én se menteném föl, csak hogy — nem a hivatalos titoktartás alól.

Idecsljunk az idegeneket

Lillafüredből negyven milliárddal világfürdőt épít a kormány. Mint értesülünk, a fürdő egyik nevezetessége a Teleki-féle dróttalan táv-lebeszélő-állomás lesz, a másik pedig az az acélfürdő, amelyben Bethlen megfürdött: tíz évig marad miniszterelnök, aki ezt a választó-vizet használja.

A kvalifikáció

— Kérem, én nem használhatok őszinte embereket. Az én üzletem megköveteli, hogy egyszer tóditson, máskor elhallgasson valamit, de igazat ne mondjon. Van erre valamilyen kvalifikációja?

— Igenis, kérem. Koronatanu voltam a frank-pörben.

Az építkezés köréből

Tavaszi beálltával a gazdasági élet minden vonalán élénk mozzalom tapasztalható. A bankok és az iparvállalatok máris megkezdtek a leépítést. A leépítéshez szükséges téglák már a közeli napokban lehullanak a magánhivatalnokok fejére.

Arany János után

*Hamar a levelet
El kell venni tőle!...
Szalad a rendőrség
A repülőterre,
S ezzel a refrénnel
Végződik az ének:
Hire sincs, nyoma sincs
Bethlen levelének...*

À la frank-ügy

— Nem értem, Kovács úr. Maga tudta, hogy a felesége megcsalja és megelégedett azzal, hogy a barátja útján izent neki, hogy hagyja abba?...

— Hát tehetek én arra, hogy pont a barátommal esalt meg?!...

Apróhirdetés

Azt az újságolvasót, aki tisztán látja, ki van benne a frankügyben és ki nincs benne, vagy hogy ki mennyire van benne, kérem, keressen föl egy kis barátságos eszmecsérére. Cím: Térbolyda, Lípótmező.

Mikor a siketnéma megszólal

Irta: BALASSA JÓZSEF

1.

És tízes nyelvek szólaltak meg vala szerte a világon és hirdették vala az igazságot.

Pünkösdkor olvassuk ekként az írásban.

2.

És megszólalt a siketnéma is.

3.

Előbb hallgattak mind: némán, összeszorított ajakkal, tépett szívvel és fáradt lélekkel, hallgattak és csendesen viselték a keresztjüköt, türték szívük fájdalmát, nyomorúságukat és szenvedésüket, éjszakák álmatlanságát, nappalok aggódo gondját, hallgattak és nem panaszkodtak és nem mondták el, hogy mekkora fájdalom az anyának, mikor hiába kér kenyeret a gyermek, s mekkora nyomorúság az apának, amikor bizonytalan a ma, amikor bizonytalan a holnap és sivár a ma és amikor kétségbeesést hirdet a holnapután, mint ahogy az éhségé és a lemondásé volt a tegnapi. Előbb hallgattak mind, aztán kezdtek megszólalni, nem beszédes nyelvvel, nem cifra szóval, mégcsak nem is jajjal és nem is zokogó sirással, hanem szavuk rettenetesebb volt mindennél: a magasba szólal és még sem akarják meghallani ideleinn. Megszólaltak: ki-ki a maga nyelvén, egyik a revolver döbbenésével, a másik a Duna esobogásával, a harmadik a lugkőoldat sístergésével, a negyedik az aszpirines pasztilla zízenésével, az ötödik, jaj, veronállal, a hatodik, a tizedik, a századik, az ezredik, óh, ki tudja ma már e számot, mindenki a maga nyelvén, ki-ki úgy, ahogy éppen a keze ügyébe akadt. Micsoda szavak, micsoda mondatok, micsoda rémes, lázas, kétségbeejtő és tragikus fölshajtások voltak ezek mind, ahogy beszéltek és ahogy szólottak.

Ezek csak monológot mondtak: mindegyik csak a maga életét mondotta el és csak a maga életével sóhajtott bele a megsemmisülésbe.

4.

A Nádor uccában egy vendéglős, természetesen előbb B-listás tiszviselő, kezdte meg a drámai formát: a monológ után a tömegbeszédet, és szegény Hajdu Gyula után most megszólalt a siketnéma is. A siketnéma könyvkötő épügy kiirtotta a családját, mint ahogy a beszédes és írói hajlamú vendéglős tette. Nincs szomorúbb, mint a gyermekoporsó: kiesiny skatulyája az emberi élet rövidségének. Hát még gyermekoporsók egymás mellett, amelyeket apák faragnak össze, apák ácsolnak, hogy beléhelyezték azokat, akiknek életet adtak, magukat és jövendőjüket, azt is, aki az életet hozta s azt is, aki hitt abban, ami eljövend. Az ember mindent megölhet és mindent elpusztíthat, ami a multja. Am nines rémesebb annál, ha a jövendőt akarja megsemmisíteni: a jövendő, ami nem az övé. Macbeth megölte az álmát, így öli meg az ember az emberiség álmát, amikor elpusztítja a jövendőt.

A siketnéma megszólalt és azt mondotta, hogy nines jövendő: nem kell a jövendő!

És kiirtotta a családját és megölte a gyermekeit is.

5.

Hajdu Gyula drámaíró akart lenni és könyveket bújtt egész életében, és ennek a siketnéma embernek a keze, mielőtt a baltát megragadta volt, hozzászokott a könyv finom lapjaihoz, a gyöngéd vászonhoz és a síma félbőrhöz és itt-ott a bársonyhoz is. A könyvkötő keze mégis a borotvához kapott, aztán a baltához, aztán a hurokhoz, mert ezer gond hárult rája és mert miye sem maradt az életben, ami után hinni tudott volna, nemcsak a maga reménységében, hanem a gyermekeiben is. A reggelen, amikor már halottan feküdtek mind a négyen, hozott a számára az anyósa segítséget a rokonoktól és a reggelen kellett volna néki elmennie, ami-

kor már elköltözött, hogy harcoljon egy lakásügyben, ahol hitte az igazát és ahol esztendőkönn át küzdött hiába.

Bizonyára nem sok mindaz, amivel segíteni lehetett volna a siketnéma könyvkötőn és ezzel meg lehetett volna menteni négy életet: kevéske pénz és gyors intézkedés lakásügyben és a siketnéma mégsem bírta tovább.

6.

Az sem nyugtatta meg a siketnémát, gondjai és hajjai között, hogy éppen a népjóléti tárca költségvetését tárgyalja a nemzetgyűlés és az sem nyugtatta meg, hogy különböző intézmények megtalálták az orvosszert az öngyilkosságok ellen, mondván: nem kell róluk tudomást venni s akkor az emberek leszoknak róla. Ó, ha a siketnéma nemcsak cselekedett, hanem beszélt is volna, jaj, de tudott volna beszédt mondani ott a népjóléti tárca költségvetésénél a parlamentben és jaj, de megtudta volna mondani: miért kellett meghalni néki, szegény néma feleségének és két kis ártatlan gyermekének és jaj, de tudott volna szólani azoknak nevében mind, akik itt meghaltak volt. Jaj, hogyan kellett volna fölajdulni a szíveknek, amikor a népjólétri beszélt a nemzetgyűlésen. Jaj, hogyan kellett volna hangot adni a szenvedésnek és fájdalomnak, kétségbeesésnek és tört szívek szavának, jaj, miket kellett volna ott elmondani.

Nem mondtak el semmit, minek is mondtak volna?

A siketnéma könyvkötő Pestújhelyen mindent elmondott, amit csak mondania kellett.

7.

A tízes nyelvek pedig megszólaltak vala, és akiknek füleik vannak: hallják a néma szót is.

Polgártárs! . . .

Irta: SOMLYÓ ZOLTÁN

*Polgártárs: újra itt a május,
beszaladt árkon-bokron át.
Hozott-e néked is nyalábbal
friss, edesszagú orgonát?
Nem hozott nékem, polgártársam,
nincs kertem, ahol az terem.
S mert pénzem sincs rá, a tavaszt én
már csak híreből ismerem.*

*Polgártárs: a szél borzolja már
a füvet, mint a dús haját.
Siess és kenj a gyermekednek
májusi friss írósvaját!
Nem kenhetek én polgártársam, —
pedig be jó is volna, jaj! . . .
De hát a kenyér is nehéz sor —
és hol van attól még a vaj! . . .*

*Polgártárs: ott a dombnak alján
zöldben heverni, jaj be szép!
Kimész-e néha, kedvesednek
csókolni arcát, meg kezét?
Nem mehetek én, polgártársam,
heverni fűvön, jó puhán;
Ott oly közel van Isten, ember;
meqlátnák: foltos, rossz ruhám . . .*

A zsarnokság is és a demokrácia is a néppel foglalkozik. Csak az a különbség, hogy a zsarnok felhasználja a népet, a demokrácia pedig öntudatra neveli és szervezi.

Vázsonyi Vilmos.

BUDAPEST

Az új választói névjegyzék

Irta: Dr. PETŐ ERNŐ

A nemzetgyűlési képviselőválasztók 1927. évi névjegyzékének összeállítása körül a kurzus lovagjainak csatazaja hangzik fel. A demokratikusan gondolkodóknak erre föl kell figyelniök.

Élénk emlékezetünkben van még, hogy az a választói névjegyzék, amely a kurzus kizárólagos uralma alatt keletkezett és amelyet kizárólag a kurzus exponeisei csináltak meg, mennyi jogos támadásnak volt az alapja. A belügyminiszter újabb és újabb rendeleteire volt szükség, hogy a városközi kurzusnak a választók jogai körül végzett tudatos és bűnös manipulációját némileg is ellensúlyozzák. Mily kemény harcot kellett vívni a demokratikus blokknak, hogy az orvoslást kieszközölje! A felszólamlásoknak és panaszoknak mily tömegét kellett a hatóságoknak elintézőknek, hogy a kurzus választói jogfosztásra irányuló törekvéseit csak kis mértékben is féken tartsa!

A kurzus a maga gyakorlatában keresztül tudta vinni a multban, hogy minél kevesebb választó legyen. *A gyakorlatban félt a választók tömegétől.* Siráma most is az, hogy az 1927. évi nemzetgyűlési választók jegyzék-tervezete szerint igen sok a választó. Ép ezért azt kívánja, hogy az összeíró küldöttségek munkájának figyelembe vétele nélkül, a névjegyzékeket a hivatalok újabb összeírás alapján készítsék el. Egy alkalmas pillanatot lesve ki, a kurzus ezt az óhaját központi választmányi határozatként terjeszti a belügyminiszter elé.

A demokratikus blokknak ez ellen természetesen tiltakozni kell! Hát nem tudják ezek a jó urak, hogy ez a törvénytípótló 2200/1922. M. E. számú rendeletbe ütközik? Ez a rendelet az összeíróküldöttségek alapvető munkáját elmellőzhetetlennek tartja. Azon épül fel a választók jegyzéke.

Elvi szempontból sem helyes az a törekvés, hogy a választók összeírásánál a választójogi kellékek megbírálásánál a polgárság, a választóközönség autonómiaja esorbíttassék.

Az összeíró küldöttségnél, a központi választmány-nál működő bizottsági tagok kötelezések teljesítésére, a törvény megtartására épügy esküt tesznek, mint a közhivatalnokok. Ily módon ugyanaz a garancia, amelyet a közhivatalnokok működésére nyújt, megvan a bizottságok működésében is. De míg amazok ezt a munkát a bürokrácia léleknelküliségével végzik, ami mellett megmaradna a hivatali felsőbbeség esetleges tendenciózus befolyásának a veszélye, a bizottság munkáját a közügyek iránt érdeklődő elemek lelkesedése és buzgalma lendíti és a pártok együttes működése, — arányos részvétele — a munka pártatlanságát is biztosíthatja. A választói jogosultság kérdésében végső fokon a közigazgatási bíróság dönt, ami ugyancsak biztosítékul szolgálhat annak, hogy a kérdés elbírálása végső fokon politikai elfogultságtól mentesen történhetik meg.

Ha a kurzusnak arról kell panaszkodnia, hogy a multhoz képest a választók száma jelentékenyen megnőtt, akkor magára vessen. *Miért irtotta a választókat az előző összeírásoknál?* Akik a legutóbbi választásoknál foglalkoztak a választói névjegyzékekkel, tudják, hogy nemesak jogosultak kihagyásával, hanem nem létező választók neveinek felvételével, helytelen címek beírásával is mennyire megbízhatatlanná tették az előző névjegyzékeket. Csak a VI. közigazgatási kerület adatairól szólva, megállapítható, hogy a VI. kerületben körülbelül 6000 olyan szavazólap volt, amelyet a választóknak mint ismeretleneket kikézbcsíteni nem lehetett.

A mostani összeírás az előző összeírástól tényleg és lényegesen eltérhet objektív okokból is. A bizottságoknak ugyanis most a névjegyzékek kiigazítása cél-

jából nemesak az előző évek névjegyzéke, valamint a rendőri és városi hatóságoktól átadott szokásos adatok állottak rendelkezésre, hanem az 1925. év végén a belügyminisztérium által elrendelt és foganatosított népszámlálás ívei is. Ezekből a statisztikai összeírás lapokból mindazok a kellékek megállapíthatók voltak, amelyek a választójog megítélésénél szerephez jutottak. Az összes bizottságoknál ezeket az összeírás lapokat is felhasználták és mindazokat, akiknek ezekből kitéhetőleg választói joguk lehet, megidéztek a választói jog igazolása céljából. Megidéztek azokat is, akik a mult évi jegyzékben szerepeltek, de ebben a statisztikai összeírásban nem szerepeltek. Ennek két jelentős következménye volt.

Az egyik, hogy az előző évi jegyzékek adatai is kontrollálhatók lettek, és hogy azok, akiről az idézés folytán kiderült, hogy a tavalyi jegyzékbe fel voltak véve, de egészen ismeretlenek, vagy meghaltak vagy vidékre költöztek, a mostani jegyzékből kihagyattak. A kihagyottak jegyzékének a felülbírálását azonban magunk is élénken ajánljuk a központi választmány figyelembe, amint ezt különben egy belügyminiszteri rendelet is előírja, mert a bizottságok óriási munkájuk elvégzésében a rendelkezésükre álló rövid idő miatt e tekintetben a kézbesítők jelentésére voltak utalva. Bajsz és sérelmet ez azonban azért sem okozhat, mert a központi választmány e kihagyások helyességéről a rendőrség útján is majd meg kell, hogy győződjön. A kézbesítő pedig közalkalmazott volt, ebben a kurzus is bízni szokott.

E munkának nagyobb kihatású és fontosabb része volt az, hogy mindazok, akiről választói jog feltételezhető volt, külön megidéztték választói joguk igazolására és így azt, amit az új választói törvény csak a jövőre tervez majd, az összeíró bizottságnak lelkiismeretes munkája már az 1927. évi névjegyzéknel elvégezte. A pártoknak a küldöttségekben módjuk volt e tekintetben is ellenőrizni és ellensúlyozni azt, hogy bármely párt is túlzásba esaphasson. Ez nem is történt meg, amint hogy azonoskivül, hogy sok a választó, törvényen alapuló, komoly, konkrét panaszt nem is halunk.

De érthető a választók számának megszaporodása, mikor egyrészt mindegyiket külön büntetés terhe alatt hívták fel a választói joga igazolására, másrészt nem uralkodott a jogosultság megbírálásánál az a kurzusszellem, amely nem azt vizsgálta, hogy hogyan lehet a választót jogaitól megfosztani, hanem azt, hogy hogyan lehet a tényleg meglevő választói jogát a választónak biztosítani.

Előttünk a VI. közigazgatási kerület IX. és X. választókerületének adatai. Ezekből is megállapítható, hogy a kurzus fajveszélésének nincs meg az indokoltága. E két választókerületben az 1926. évi névjegyzékben felvett választók száma 22.994 volt, az 1927. évi névjegyzéktervezetben felvett választók száma 24.418. Az egész szaporulat a két választókerületben 1424-nek látszik. Annál kevésbé lehet ezt jelentősnek nevezni, mert például az 1922—23. évi névjegyzékben e két kerületben 27.099 választó szerepelt. Tehát több, mint a mostani összeírás szerint.

Az igazság kedvéért azonban koncedálni kell, hogy az 1926. évi jegyzékben szerepelt 22.994-es szám részben fiktív volt, mert mint fentebb említettük, a VI. kerületben mintegy 6000 választói igazolvány nem volt a választások előtt kikézbcsíthető. Körülbelül ennyi fiktív név szerepelt tehát. A fenti módszer alkalmazása és ez a körülmény játszott főleg közre abban, hogy az 1926. évi jegyzékből az összeíró küldöttség 6745-öt talált kihagyandónak. Ebben természetesen bentfoglatnak nemesak az ismeretlenek, hanem a meghaltak, politikai joguktól megfosztottak és elköltözötték is. Hogy mégis mutatkozik az új névjegyzéktervezetben szaporulat, az annak a következménye, hogy a választói jegyzékbe való felvételüket a megidézések folytán még eddig soha nem tapasztalt tömegekben kérték azok, kik eddig fel nem voltak véve.

A VI. közigazgatási kerület IX. és X. választókerületében ilyen újonnan jelentkezettek közül, kik választói jogosultságukat igazolták, felvett a küldöttség 8784 új választót. Ezeknek felvétele egyrészt régi hibáknak és bűnöknek orvoslásaként, másrészt azon az alapon történt, hogy az illetők a választói korhártárt, képzettségét időközben elérték. E küldöttség munkáját jellemzi az is, hogy a jelentkezők közül gondos megvizsgálás után 2948 egyenlét, kik számlálólapot tölthettek ki, *jogosultság hiánya miatt mellőzte* a szavazók közé való felvételt. Ez a tekintélyes számú mellőzés is igazolja, hogy a küldöttséget a szavazóknak törvényes alap nélküli szaporításának szándéka nem vezette.

Tényleg megvan a választók szaporodásának a jelensége, de hiába, — és ebbe a kurzusnak is bele kell nyugodnia — *árványos választói jog*, ami 4 elemi és nőknél 6 elemi megkívánásával meg van már közelítve, *a választók nagy tömege nélkül el nem képzelhető.*

A demokratikus blokknak a kurzus további lépéseinél is résen kell lenni, mert úgy látszik, *az 1927. évi névjegyzékkel akarja megkíséríteni a kurzus*, hogy az idő kerekét visszafordítsa. Minden valószínűség szerint 1927-ben lesz a nemzetgyűlési választás, tehát *ez a jegyzék különösen fontos*. Epp ezért *minden polgárnak és polgárnőnek egyaránt kötelessége, hogy meggyőződjön arról, akár a központi városházán, akár a lakóhelyszerinti kerületi előjáróságon, hogy benne van-e a választói jegyzékben*. Ha nincs bent, ez ellen május 31-ig felszólalással élhet, amiben a kerületi szervezetek a polgároknak rendelkezésére fognak állni. *A VI. kerületben, a központi demokráta körben már is történt erre intézkedés*. Fel lehet szólalni más választói jogosult érdekében is és mások felszólalásaira június 1-től június 14-ig észrevételt lehet beadni. A felszólalásokat *okiratokkal* szereljük fel. A központi választmánynak felszólalására hozott és írásban kézbesítendő végzése ellen további 15 nappal a közigazgatási bírósághoz intézendő panaszunk is helye lesz.

Vigyázzunk a kurzus lépéseire, vigyázzunk a magunk és polgártársaink választói jogára!

KÖZGAZDASÁG

A hamisított nosztrifikálású hadikölcsönök. A hadikölcsön-kötvényekben kialakult hossz tomboló lárámáját egy revolver-lövés dörrenése harsogta túl, mely szuggesztív erővel kapcsolja az ember figyelmét a közgazdasági élet legérthetlenebb és legképtelenebb jelenségei felé. Egy tőzsdés öngyilkos lett, mert kiderült, hogy tudtával, vagy tudtán kívül, olyan rengeteg hamisított nosztrifikálású hadikölcsönkötvényt hozott forgalomba, ami anyagi és erkölcsi romlásba kergette volna. Már vagy egy éve, hogy a legvadabb spekulációs játékot űzik a tőzsdén a hadikölcsön-címletekben s az egész játékot a pénzügyminiszter tartja a markában, egyetlen intézkedésével, a hadikölcsönök valorizálásával, vagy nem valorizálásával. A pénzügyminiszter többször kijelentette, hogy *nem valorizál*. Erről már elmondtuk a véleményünket. A közönség is megalkotta a magáét — úgy, hogy *nem hisz*. A játék nem szűnt meg s az az érthetetlen, hogy a pénzügyminiszter, dacára többszöri kijelentésének, hogy nem valorizál, nem tette lehetővé a játékot, hanem túrta, hogy csak fosztogassák egymást, és a közönséget a spekulánsok. A pénzügyminiszter engedte, hogy a szerinte nem valorizálható, tehát „értéktelen” cédulákat folyton emelkedő árakon adják-vegyék, sőt az ellen sem volt kifogása, hogy a tudomása szerint többek hamisított, tehát tényleg értéketlen kötvényekkel üzkerkedhessenek. A kormány gondossága annyira nem terjedt, hogy a valódi, nosztrifikált kötvények sorszámaikat a nagy nyilvánossággal, vagy legalább az érdekelt pénzügyintézetekkel megismeresse, és így a hamisítványokat a forgalomból kiküszöbölje. Ennek a bűnös gondatlanságnak most érik a gyümölcse. Egy revolverlövés már eldőrdült. Hogy hány egzisztencia pusztul még bele? Ki tudja? A pénzügyi kormányzat mossa kezét. Ő nem hamisított, nem is vett, nem is adott (?), sőt még csak nem is valorizál! Ő csak egy célszerű és szükséges intézkedés mulasztott el.

Az Egyesült Budapesti Takarékpénztár közgyűlése
Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztárnak május 19-én dr. Berzeviczy Albert v. b. t. t. elnöklelte alatt tartott rendkívüli közgyűlése az intézet alaptörvényének 1.293.142.000 koronára való felemelését határozta el. Az új részvényekből, melyek az 1926. üzletév osztalékában a régi részvényekkel egyenlően részesednek, 404.456 darabra a régi részvények birtokosai elővételi joggal bírnak oly módon, hogy minden 3 db régi részvény után 2 db új részvényt vehetnek át 19.500 korona kibocsátási áron, 282.000 darab pedig a Fővárosi Bank és Váltóüzlet Rt. és a Standard Bank és Takarékpénztár Részvénytársaságokkal való egyesülés végrehajtására fog felhasználni akként, hogy az előbb nevezett részvénytársaság minden 15 db részvényéért, valamint az utóbb nevezett részvénytársaság minden 10 db részvényéért 1—1 db 1.000 korona névértékű Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár részvény fog kiadatni. Az elővételi jog május hó 25-étől június hó 8-ig bezárólag (V., Dorottya ucca 4) gyakorolható. Ugyanezen közgyűlés az alapszabályok néhány szakaszának módosítása után a régi igazgatóság lemondását tudomásul vette és a dr. Gratz Gusztáv v. b. t. t. nyug. miniszter, továbbá báró Born Frigyes, dr. Burchard Bélaváry Andor, Ince Lipót, Jaross Vilmos, dr. Kálmán László, Kollár Lajos, dr. Leitner Ernő, Földeáki Návay Aladár, rétsági Pauncz Sándor, báró Radvánszky Albert, dr. Strausz István, gróf Széchenyi György, Szécsi Lajos, Walder Béla és Zala Lajos személyében megválasztotta az új igazgatóságot, a felügyelőbizottságban lemondás folytán megüresedett tagsági helyet pedig dr. Konkoly Elemérrel töltötte be.

Húszezer korona egy sorsjegy az államsorsjáték június 10-iki húzására. Kapható minden bank- és sorsjátéküzletben, postahivataloknál, dohánytőzsdében. Főnyeremény 200 millió, jutalom 300 millió, azután 50 millió, 20 millió, 10 millió, 5 millió stb., stb., melyeket készpénzben fizetnek ki. Mindenki vegyen e közkedvelt állami sorsjegyekből, mert ezáltal nemcsak saját szerencséjének esélyeit szolgálja, hanem számos közhasznú és jótékony célú intézmény támogatását mozdítja elő.

Mit csinálna
GAMBRINUS
ha élne

VI., Mozsár ucca 9.
Telefon: 99-02.

DEMOKRATA ÉLET

A POLGÁR

legközelebbi száma, a pünkösdi ünnepek miatt, június első hetében jelenik meg.

Demokraták tanulmányútja Bécsbe

A demokrata párthoz tartozó bizottsági tagok és szakemberek egy csoportja a múlt héten három napos tartózkodásra Bécsbe utazott, hogy az ottani lakásépítés tanulmányozásával oly tapasztalatokra tegyen szert, melyek a demokrata párt kezdeményezésére Budapesten megindult és most folyamatban lévő kislakásépítési akció keresztülvitele folyamán értékesíthetők lesznek. Az utazásnak nem volt semmiféle hivatalos jellege, mert a demokrata bizottsági tagok és szakemberek nem akarták, hogy a hivatalos fogadtatásokkal járó formalitások következtében esetleg kevesebb időt fordíthassanak az építkezési kérdés beható és szakszerű tanulmányozására.

Csütörtökön délben érkezett Bécsbe a mintegy húsz főnyi csoport, Zsombor Géza ny. államtitkár és Freund Dezső műépítész vezetésével. Tagjai voltak többek között Tarr Béla bizottsági tag, Benedek Dezső és Román Ernő műépítész, Székely Béla, Somogyi Arnold, Weisz Sándor építkezési vállalkozók, Müller Pál, az újlaki téglagyár vezérigazgatója, Krempel Jenő, Sperling József nagyiparosok stb. Megérkezésükkor semmiféle hivatalos fogadtatás nem volt, csupán Brenner Antal építész, a bécsi városi építkezések egyik vezetője jelent meg, aki azután három napon át kalauza is volt a kirándulás résztvevőinek.

Vasárnap este érkeztek vissza a demokrata csoport tagjai Budapestre. Freund Dezső műépítész, a tanulmányút tapasztalatairól a következőkben számol be *A Polgár* útján:

— Kirándulásunk rendkívül tanulságos volt és tapasztalataink értékes útmutatásokkal fognak szolgálni a budapesti lakásépítő akció javára. Az építkezések nagyvonalúsága, a koncepció az egyes háztömböknek a higiénia és a közművek szempontjából ideális elhelyezése, a gyesrjéből szociális berendezések, a gyermekről való gyengéd gondoskodás, a háztömböknek egész várost

reprezentáló impozáns tömege bámulatba ejtették a tanulmányút résztvevőit. Kár, hogy nem lehet ezeket a kolosszális háztömböket Budapestre szállítani és a Rákoson kiállítani, hogy az illetékesek idehaza ilyen formán szemléltető módon vehessenek tudomást arról, hogy ma már 1926-ot írunk és nem kell okvetlenül „gang“-ot és „lichthof“-ot építeni.

— A bécsi városházán Oberbaurat Gustáv Fuchs fogadott bennünket és mintegy háromórás előadást tartott azokról az alapeszmékről, melyek a bécsi városi vezetőséget az akció keresztülvitelénél vezetik. Előadásából a következő érdekes részleteket kell kiemelni: 1919-től 1924-ig Bécs városa 4000 lakást épített föl. 1924-től 1928-ig 25.000 lakás építését határozta el a tanács, melyekből a mai napig újabb 15.000 készült el teljesen és további 5000 van építés alatt. Ez az akció azonban 1928 után is folytatódni fog még évi átlag 5000 lakás építésével, azzal a rendeltetéssel, mely a várost a többi városi üzem létesítésénél is vezette, hogy a tömegprodukciónál a jövő lakberekre kívánó hatást gyakorolni.

— Az építési költségek fedezésére Bécs város külön adómeget létesített, ú. n. Zinsabgabct és Wohnungsteuer-t, melyekből évi 350 milliárd korona folydik be. Ez az összeg azonban nem fedezi az építési akció költségeit, a mutatózó hiányt tehát a többi adómegetből fedezik. A felépült házesoportok a város különböző 66 helyén vannak. A lakbért általában véve igen alacsonyra szabták meg és a lakás négyzetméter területe szerint fizetik. Egy négyzetméter terület lakbérére havonta átlag 13–15 garas, úgyhogy egy 40 négyzetméter alapterületű kis lakás havi bére 6 schilling. A város az építkezéseket úgy viszi keresztül, hogy az építkezéshez szükséges anyagokat a téglától a cementen át a szobafestők által felhasznált festékig maga adja és az egyes árlejtéseknél a pályázó vállalkozó vagy iparos ajánlata nemesak az egyes munkák egységárát, hanem az igényelt anyag mennyiségét is megadja. A megadott mennyiségű anyag és a munkabér árak összege alapja az árajánlatok összehasonlításának. Amennyiben a megadott mennyiségű anyag nem volna elegendő, a vállalkozó azt a saját számlájára köteles beszerezni.

— A városnak ezzel az eljárásával sikerült az összes nagy karteleteket letörni és jellemző, hogy a Wienerneustädter Ziegelwerke, a legnagyobb osztrák téglavállalat a városnak egy darab téglát sem szállíthatott. A munkák kiadásánál nem az „allerbilligste“, hanem a „bestbilligste“ az irányadó elv, vagyis az ajánlatok felülbírlásánál az

ajánlattevő cég megbízhatósága és bonitätsa is nagy szerepet játszik.

— Jellemző a város anyagbeszerzésére, hogy a városi építkezésekre 1925-ben 140.000 vagón különböző árut vásárolt Bécs városa, közötté százharminemillió darab téglát, melynek egy részét Nyugat-Magyarországon, Sopron környékén szerezte be. Tekintettel arra, hogy Ausztriában magasak a munkabérek és ennek következtében az anyagárak is magasabbak mint nálunk: egy köbméter beépítése a városnak 350–600 ezer papirkoronába kerül. Nálunk egy köbméter beépítését helyes tervezés és munkakiadás mellett 300–350 ezer koronáért el lehetne végezni. Eszerint Budapestén ugyanannyi pénzért kétszerannyi lakást lehetne építeni, mint Bécsben és az eddig épített huszonötezer bécsi kislakás megfelelné majdnem ötvenezer budapesti lakásnak.

— A kislakások építésénél a régi, elavult építési szabályzatot teljesen figyelmen kívül hagyták és az új szabályzatot a mostani építkezések folyamán szerzett tapasztalatok alapján fogják megszerkeszteni. A bécsi városházán a kislakásépítéssel kapcsolatban belső adminisztrációs munkálatokban és műveletben 155 mérnök dolgozik, kiknek legnagyobb része magánépítész vagy mérnök volt, kik a magánygyakorlatban szerzett tapasztalataikkal friss vért vittek a város elaggott műszaki hivatalaiba. A házak berendezését, építési módját, szociális intézményeit *A Polgár*-ban már több ízben ismerttettem, ezekkel most nem foglalkozom.

— Végül még arról is beszámolok, ami *A Polgár* olvasóit bizonyára érdekli, hogy Vázsonyi Vilmost is meglátogattuk Badenban. Vázsonyi a szanatórium terraszán fogadta csoportunkat felesége és Baracs Marcell dr. társaságában. Örömmel jelenthetjük, hogy vezérünk egészsége javulóban van és reméljük, hogy némi pihenő után nem sokára ismét friss munkakedvben üdvözölhetjük körünkben.

Román Ernő műépítész is beszámol tapasztalatairól a következőkben.

— A bécsi városi tanács nemesak minél több lakást akar produkálni, hanem figyelmen kívül hagyva a régi és rossz építkezési szabályrendeletet, arra utasította a tervezőket, hogy a régi Wien lakásainak hibáit folyosóra nyíló helyiségeket, konyhákat, sötét, szűk „lichthof“-okat feltétlenül kerüljék, a telek kihasználása 50%-ig terjedjen, napos, tágas udvarok és belső udvák keletkezzenek. Elfogadtuk azt az alapelvet, hogy minden lakás napos égtáj felé fordítandó, miáltal a telekbeépítés egész új módozatai keletkeznek és kikötődtek, hogy minden lakás közvetlen szellőzésű, gázkályhás konyhával, előtérrel és toiletellel készüljön. Egyik legérdekesebb

Tagtársak figyelmébe!

Chemnitz-i harisnyakülönlégek közvetlen behozatala.

A demokrata-körök tagjai tagsági jegyük felmutatása ellenében eredeti gyári árainkból 10%-os kedvezményben részesülnek

Révész Ernő és Társa VIII, Rákóczi út 49

épitmény, amit láttunk, *Brenner* építés „*Wohnmaschine*” rendszerű háromemeletes épülete, hol a lakó a lakás minden részét *beépített és falba süllyeszthető bútorokkal* kapja, úgyhogy igen kevés hely igénybevételével oldható meg a lakás minden szükséglete.

Közgyűlés

a XV—XVI. választókerület Erzsébetvárosi Nemzeti Demokrata Polgárok Pártkörében

Vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta az Erzsébetvárosi Nemzeti Demokrata Polgárok Pártköre a XV—XVI. választókerület Damjanich uca 51. szám alatti körhelyiségében az 1926. évi I. rendes közgyűlést.

Az erzsébetvárosi demokrata polgárság érdeklődéssel, nagy számban jelent meg ezen a közgyűlésen, a kerület nagy számú asztaltársaságainak vezetőivel együtt, hogy tanúságot tegyen arról a hűségről és ragaszkodásról, amellyel a kerület politikai elnökeinek, dr. *Kiss* Ferencnek és a vezérnek, dr. *Vázsonyi* Vilmosnak személye iránt viseltetik.

Dr. *Kiss* Ferenc ideiglenes elnöknek a mult politikai év eseményeiről szóló beszámoló-beszéde után *Szentiványi* Aladár főtitkár tette meg jelentését, változó a pártkör emelkedését a lefolyt esztendőben és a mult év politikai, szociális, valamint társadalmi eseményeit ismertette; egyúttal a törvényhatósági választások diadalmas eredményeit.

Az évi jelentés elfogadása után a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel, közfelkiáltással megválasztotta az új tisztikart:

Elnökké újra dr. *Kiss* Ferencet, *társelnökké* *Aradszky* Márkot, *Benedek* Dezsőt, *Kanizsai* Dezsőt, dr. *Láng* Lajost és *Tolnai* J. Bélát, *főtitkárnak* *Szentiványi* Aladárt, *pénztárnoknak* *Gyémánt* Bertalant, *ügyésznek* dr. *Kroh* Lászlót, *háznagyoknak* *Balassa* Sándort, *Klímó* Istvánt, *Rónay* Sándort, *Vogel* Imrét, *Wellisch* Miksát, *titkároknak* *Epstein* Ernőt, *Polgár* Gyulát, *könyvtárnoknak* *Gerő* Pált, *jegyzőknak* *Nagel* Miklóst és *Vadász* Károlyt, azonkívül 20 elnöki tanácsost, 60 választmányi és 3 számvizsgálóbizottsági tagot választott a közgyűlés.

A választmány az ügyvezetéssel egyhangúlag dr. *Láng* Lajos társelnököt, törvényhatósági bizottsági tagot, az Angol-Magyar Bank főügyészét bízta meg

A Lágymányos—Kelenföldi Polgári Kör elnöksége ezúton is értesíti tagjait, hogy nyári helyisége I. Lágymányosi uca 3. sz. alatt, ifj. *Appl* János ven-

déglő külön helyiségében van, ahol társas összejöveteleket ezután is szerdán esténként tartanak. A tagok részére bejárat a bicskeuceai kapun.

Benedek János uca. A Lágymányos—Kelenföldi Polgári Kör legutóbbi választmányi ülésén nagyevű elnöknek, boldogult dr. *Benedek* János nemzetgyűlési képviselő és törvényhatósági bizottsági tag emlékének megörökítésével foglalkozott. Elnöki javaslat alapján egyhangúlag magáévá tette a választmány, hogy a törvényhatóság községi demokrata pártot megkeresi felterjesztésben, indítványozza a törvényhatóság közgyűlésén, hogy *Benedek Jánosról* ucaát nevezzenek el *Budán*, abban a városban, amelyet a Hajdúföld után a legjobban szeretett. — A választmány több iparos tagja ugyanezen az

ülésen felpanaszolta, hogy a Lágymányos—Kelenföld vidékén évek óta semmiféle közmunkával nem bíznak meg odaváló iparost. A választmány megbízta a kerületi választmány illetékes tagjait, hogy a panaszt a kerületi választmányi gyűlésen tegye szóvá.

Hangverseny. Az Erzsébetvárosi Nemzeti Demokrata Polgárok Pártköre, XV—XVI. vál. ker., VII. Damjanich uca 51. szám alatti helyiségében május 15-én, szombaton este művész-hangversenyt rendezett, amelyen a közreműködő művészek és művésznők, a nagy, nemes célra való tekintettel, teljesen önzetlenül léptek fel. Különösen ki kell emelni *Schweizer* Hermin, *Sztranzky* Aranka, *Szentmihályi* Tibor operanékesek, továbbá *Veszprémi* Alice zongoraművésznő és *Torday* Judit szavalóművésznő kiváló előadását. A nagyszabású műsor után tánc következett.

NÓMOZGALOM

Óbudán is megalakult a Női Tábor

A Demokrata Női Tábornak ismét újabb szervezete kezdte meg működését e héten. Május 13-án bontott zászlót a III. kerület Női Csoportja, a kerület demokrata körének Kulesár uca 1. számú helyiségében, társasvacsora keretében, melyen nagy számban jelentek meg a demokrata nők és férfiak.

A megnyitó beszédet a csoport elnöknője, *Kaldor* Gyuláné mondotta, aki meggyőző szavakkal mutatott rá, hogy a polgári szervezkedésből a nőknek is ki kell venni részüket. Mint a csoport háziasszonya: *Garai* Miksáné üdvözölte lelkes szavakkal a vendégeket és tagokat, akiknek nevében ígéretet tett, hogy a párt által kifizőtt nemes célokért minden erejükkel küzdeni fognak. A III. kerületi Demokrata Kör vezetősége nevében dr. *Radó* ügyvezető-elnök szólalt fel és örömmel üdvözölte a kerület demokrata táborában a nőket. A Női Tábor vezetősége nevében dr. *Bródy* Ernőné szólalt fel elsőnek, ismertette azokat a feladatokat, melyeknek megoldása úgy a közélet, mint a szociális munka terén a nőkre vár. Dr. *Szentirmai* Imréné a nők városházi köteleseiről szólt. Dr. *Sebestyén* Ernő felszólalása után a Kör vezetősége nevében dr. *Wilhelm* Jenő főtitkár fokozott összetartásra buzdította a tagokat és a vendégeket. A pompásan sikerült össze-

jövetel a késő éjjeli órákban ért véget.

A X. választókerület Női Csoportja

kedden délután tartotta rendes heti összejövetelét, ezúttal először a Vilma királyné út 8. szám alatti helyiségében. A nagy számban megjelent vendégeket *Gellért* Miksáné üdvözölte, majd *Auer* Róbertné tartott igen értékes előadást a népegészségügyről. A krónikus ragályos betegségeken szenvedők ápolásának, elhelyezésének és elkülönítésének halaszthatatlan fontosságát hangoztatta. A nagy tetszéssel fogadott tanulságos ismertetés után tánc következett. A kerület Női Csoportja minden héten kedden tartja összejöveteleit, melyen vendégeket szívesen lát.

A XI. választókerület Női Csoportja

szerda óta szintén a Vilma királyné úti nyári helyiségében tartja összejöveteleit. Az első összejövetelen *Rosenákné Beer* Blanka tartott nívós előadást. A csoport vezetősége felkéri a tagokat, hogy a szerdai összejöveteleken minél nagyobb számban jelenjenek meg. Vendégeket szívesen látnak. Az agilis vezetőség, élen *Weltkugelné* *Blum* Ilkával, *Hatschek* Gézánéval és *Herczek* Bélánéval, mindent elkövet, hogy mulattató és tanulságos előadások rendezésével minél több szórakozást nyújtsanak a csoport tagjainak.

Laptulajdonos: dr. *Vázsonyi* János

Felolós kiadó: dr. *Csergő* Hugó

Horváth Miksa szőnyegipar rt.

MAGYAR VACUUM CLEANER

VAKUUM KLINER

Új telefonszámok: L. 906-98 és 906-99

Szőnyegek nyári megóvása,

művészes javítása, mosása, molyirtása. — Bútorok beraktározása (garde meuble)

V., Visegrádi uca 62.

KERÉKPÁROK

Eredeti francia gyártmány,
teljes fel-
szereléssel **1,900.000 K**

Alkatrészek, gumik gyári árban

SCHWARTZ GÉZA kerékpár
nagyraktára
Budapest VIII., Német u. 45. Vigyázat saroküzlet!

PÉNZT azonnal folyósít.
Kihelyezzük pénzt leg-
jobbán. Bankház, Üllői út 67

RÉZ, VASBUTOR sodrony, ágybetét
gyermekkoosik elis-
mert jóminőségénél fogva legolesőbb **HIKKER** gyárában,
Budapest, VII., Dohány ucca 6. szám. Telefon: József 124—12

FÜRCHTGOTT GYULA
villamosszerelési cikkek és rádióanyagok nagykereskedése
Budapest, VII., Dohány ucca 63.

ÉKSZEREKET, kereskedelmi árukat bizományba át-
veszünk, azokat legjobban értékesítjük.
Értékértékesítő, Dob u. hatvankilenc

FELHIVOM a mélyen tisztelt
Hölgyközönség n. b. figyelmét
női divattermemre,
ahol a legelegánsabb toalettek
francia ízlés szerint, legprecízebb
szalonkidolgozással már 150.000
koronától feljebb készülnek. —
ALAKÍTÁST VÁLLALOK

▲▲▲▲
MÁRTONNÉ
NŐI DIVATTERME
IV., VÁCI UCCA 79.
III. 23. (LIFT)

▼▼▼▼
▼▼▼

Népopera Kávéház

Esténként Nyiregyházi **SÁRAY ELEMÉR** muzsikál
SZOLID POLGÁRI ÁRAK

Demokratáknak enged-
ményt adok
FÜSZER ÉS CSEMEGE árúkból
WIESNER ERNŐ fűszer- és csemege
hereskedő
VII., Dohány ucca 102. Szegényház-tér sarok.

BÚTOR a legegyszerűbbtől a legfinomabb ki-
vitelig, szolid árak mellett kaphatók
Modern Bútorszalon
Üllői út 14, Baross ucca 11

Nincs többé poloska, mer. a tudomány mai állása szerint
a **Kovus-gyertyák** az összes
térgeket és polo-kákat kipusztítják.
Hatása bámuaiatos. Gyárja:
ZELMANOVITS drogériája, Wesselényi ucca 36

Vér-, bőr- és nemibetegségeket gyöke-
resen gyógyít 30 évi tapasztalat alapján
Dr. Mitzger hírneves intézete, Buda-
pest, József körút 3
Legújabb „SALVARSAN“ oltások. Vérvizsgálat

Krámer Adolf
festő- és mázoló-mester
Budapest I., Lágymányosi u. 4. Tel. J. 82-57

Zálogcédulákat kiváltok. É. szereket,
brilliánsokat bárki-
nél drágábban vesz:
SZÉKELY EMIL Király-
utca 51. (Teréz-templommal
szemben.) Telefon.

MŰVÉSZI szobafestést végez **GRALITZER**
Erzsébet körút 44. Tel. 105-78

Közhasznú és jótékony célú

magy. kir. 46-ik **államsorsjáték**

Legnagyobb
nyeremény
szerencsés esetben **500** millió
1 jutalom ..... }
1 főnyeremény ..... } **300** millió
1 nyeremény ..... } **200** millió
1 nyeremény ..... } **50** millió

Ezenkívül kisorsolnak
20 milliós, 10, több 5 és 1 milliós
nyereményeket összesen

1.100.000.000

egymilliárd százmillió korona
készpénzben

Kiválnak összesen 8756 nyereményt és 1 jutalmat

Húzás június 10-én

1 sorsjegyre 2 nyeremény is eshet!

Egy sorsjegy ára
20.000 korona
mellyel
több száz milliót nyerhet
készpénzben!

Kapható minden dohánytözsdeben, bank és sorsjáték-
üzletben, postahivatalokban stb.

Postai rendeléseket a pénz előzetes beküldése után azonnal teljesít:
Székesfővárosi magy. kir. pénzügyigazgatóság lottóosztálya,
Budapest, IX., Fővámház